

๑ วิธี ดูแลผู้สูงอายุสุขภาพดี

ใครมีผู้สูงอายุที่ต้องดูแล ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย จะรู้ว่าไม่ใช่เรื่องง่ายยิ่งวิกฤตเศรษฐกิจปีนี้รุนแรงกว่าครั้งใด ๆ การป้องกันดูแลจะเป็นยาวนานเอกที่ได้ผลเกินคาดวันนี้เรามีวิธีดูแลสุขภาพผู้สูงอายุมาฝาก

1. เลือกอาหาร โดยวัยนี้ร่างกายมีการใช้พลังงานน้อยลงจากกิจกรรมที่ลดลง จึงควรลดอาหารประเภทแป้ง น้ำตาล และไขมัน ให้เน้นอาหารโปรตีนจากเนื้อสัตว์ โดยเฉพาะปลา และเพิ่มแร่ธาตุที่ผู้สูงอายุมักขาด ได้แก่ แคลเซียม สังกะสี และเหล็ก ซึ่งมีอยู่ในนมถั่วเหลือง ผัก ผลไม้ ธัญพืชต่าง ๆ และควรกินอาหารประเภทต้ม นึ่ง ย่าง อบ แทนประเภทผัด ๆ ทอด ๆ จะช่วยลดปริมาณไขมันในอาหารได้ นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงอาหารที่มีรสหวานจัด เค็มจัด และเติมน้ำสะอาดอย่างน้อย 6-8 แก้วต่อวัน

2. ออกกำลังกาย หากไม่มีโรคประจำตัว แนะนำให้ออกกำลังกายแบบแอโรบิคสัก 30 นาทีต่อครั้ง ทำให้ได้สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง จะเกิดประโยชน์ต่อหัวใจและหลอดเลือดอย่างมาก โดยขั้นตอนการออกกำลังกายจะต้องค่อย ๆ เริ่ม มีการยืดเส้นยืดสายก่อน แล้วค่อย ๆ เพิ่มความหนักขึ้น จนถึงระดับที่ต้องการ ทำอย่างต่อเนื่องจนถึงระยะเวลาที่ต้องการ จากนั้นค่อย ๆ ลดลงช้า ๆ และค่อย ๆ หยุดเพื่อให้ร่างกายและหัวใจได้ปรับตัว

3. สัมผัสอากาศที่บริสุทธิ์ จะช่วยลดโอกาสการเกิดโรคได้ อาจเป็นสวนสาธารณะใกล้ ๆ สถานที่ท่องเที่ยว หรือการปรับภูมิทัศน์ภายในบ้านให้ปลอดโปร่ง สะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก มีการปลูกต้นไม้ จัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค และสามารถช่วยป้องกันโรคภูมิแพ้หรือหอบหืดได้

4. หลีกเลี่ยงอบายมุข ได้แก่ บุหรี่และสุรา จะช่วยลดโอกาสการเกิดโรคหรือลดความรุนแรงของโรคได้ ทั้งลดค่าใช้จ่ายในการรักษา และยังช่วยป้องกันปัญหาอุบัติเหตุ อาชญากรรมต่าง ๆ อันเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมในขณะนี้

5. ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ โดยเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลและโรคที่เป็นอยู่ ส่งเสริมสุขภาพให้กล้ามเนื้อมีความแข็งแรง ปรับสภาพแวดล้อมในบ้านให้ลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุหรือการหกล้ม

6. ควบคุมน้ำหนักตัวหรือลดความอ้วน โดยควบคุมอาหารและออกกำลังกายจะช่วยทำให้เกิดความคล่องตัว ลดปัญหาการหกล้ม และความเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ เช่น โรคข้อเข่าเสื่อม และโรคหลอดเลือดหัวใจ เป็นต้น

วิธีประเมินว่าน้ำหนักตัวอยู่ในเกณฑ์อ้วนหรือไม่ โดยคำนวณจากดัชนีมวลกายหรือเรียกสั้น ๆ ว่า "BMI (bodymass index)" ถ้าน้ำหนักตัวเกิน ค่า BMI จะอยู่ระหว่าง 23-24.9 กิโลกรัม/เมตร (ยกกำลัง 2) แต่ถ้าอ้วนละก็ค่า BMI จะตั้งแต่ 25 กิโลกรัม/เมตร (ยกกำลัง 2) ขึ้นไป

สูตรดัชนีมวลกาย (BMI) = น้ำหนักตัว (กิโลกรัม) ส่วนสูง (เมตรยกกำลัง 2)

ตัวอย่าง ผู้สูงอายุ หนัก 67 กิโลกรัม สูง 160 เซนติเมตร

ดัชนีมวลกาย (BMI) = $67 / (1.6 \text{ ยกกำลัง } 2)$

= 26.17 ถือว่าเข้าข่ายอ้วน

7. หลีกเลี่ยงการใช้ยาที่ไม่เหมาะสม เช่น การซื้อยากินเอง การใช้ยาเดิมที่เก็บไว้มาใช้รักษาอาการที่เกิดขึ้นใหม่ หรือรับยาจากผู้อื่นมาใช้ เนื่องจากวัยนี้ประสิทธิภาพการทำงานของตับและไตในการกำจัดยา ลดลง ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดพิษจากยาหรือผลข้างเคียงอาจมีแนวโน้มรุนแรง และเกิดภาวะแทรกซ้อนเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ฉะนั้นจึงควรปรึกษาแพทย์ก่อนใช้ยาจะดีที่สุด

8. หมั่นสังเกตอาการผิดปกติต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น คล้ำได้ก้อน โดยเฉพาะก้อนโตเร็ว แผลเรื้อรัง มีปัญหาการกลืนอาหาร กลืนติด กลืนลำบาก ท้องอืดเรื้อรัง เบื่ออาหาร น้ำหนักลด ไอเรื้อรัง ไข้เรื้อรัง เหนื่อยง่าย แน่นหน้าอกหรือถ่ายอุจจาระผิดปกติ มีอาการท้องเสียเรื้อรัง ท้องผูกสลับท้องเสีย ถ้าอย่างนั้นละก็พามาพบแพทย์ดีที่สุด

9. ตรวจสุขภาพประจำปี แนะนำให้ตรวจสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี หรืออย่างน้อยทุก 3 ปี โดยแพทย์จะทำการซักประวัติ ตรวจร่างกาย และอาจมีการตรวจทางห้องปฏิบัติการ เพื่อหาปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดแข็ง เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคไขมันในเลือดสูง ตรวจหาโรคมะเร็งที่พบบ่อย ได้แก่ มะเร็งลำไส้ มะเร็งเต้านม มะเร็งปากมดลูก และยังมีตรวจการมองเห็น การได้ยิน ตลอดจนประเมินความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุด้วย

นอกจากการดูแลสุขภาพกายแล้วสุขภาพใจก็เป็นสิ่งสำคัญ การทำจิตใจให้แจ่มใส มองโลกในแง่ดี ไม่เครียดหรือวิตกกังวลกับเรื่องต่าง ๆ มากจนเกินไป รวมถึงการเข้าใจและยอมรับตนเองของท่านและผู้อื่น จะช่วยให้เป็นผู้สูงอายุที่สุขภาพดีอย่างแท้จริง

ว่าแต่อย่าลืมทำกันนะค่ะ จะดีต่อผู้สูงอายุในบ้านและครอบครัว

ด้วยความปรารถนาดีจาก : องค์การบริหารส่วนตำบลแม่จัน และกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่จัน

7 ความรู้ ดูแลร่างกาย ห่างไกลโรค

ต้านหวัด กินผักผลไม้
ที่มีวิตามินซีและเบต้าแคโรทีน
ช่วยกระตุ้นภูมิคุ้มกัน
ส้ม บรอกโคลี พริกทอง พักโขม

นอนไม่หลับ กินผักใบเขียว
ถั่ว ธัญพืชต่างๆ
เพื่อเพิ่มแมกนีเซียมให้ร่างกาย
ตัวช่วยให้หลับเต็มอิ่ม

โรคหอบหืด
สภาพแวดล้อมที่เชื่อไวรัส
แบคทีเรียแพร่กระจาย
อยู่ในอากาศ หอมแดง ขิง
ขมิ้น กระเทียม ช่วยรักษาได้

อาหารเป็นยา พืชผัก 9 อย่าง
ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันโรค
หอมใหญ่ กระเทียม พริก
แคโรท ถั่ว บรอกโคลี
น้ำมันมะกอก โยเกิร์ต อบเชย

ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
อย่างต่ำอาทิตย์ละ 1-2 ครั้ง
ยารักษาโรคที่ง่าย
ไม่สิ้นเปลือง และดีที่สุด

โรคหัวใจและความจำเสื่อม
โอเมก้า 3 ในเนื้อปลา
ผักผลไม้หลากสี แอปเปิ้ล
บรอกโคลี กะหล่ำปลี แคโรท
เพื่อเพิ่มสารต้านอนุมูลอิสระ
ให้ร่างกาย

สมุนไพร ใบกะเพรา
ช่วยขับไขมัน และน้ำตาลในเลือด
รักษาแผลในกระเพาะอาหาร

ที่มา : "7 ความรู้ดูแลร่างกาย ห่างไกลโรค"
SOOK MAGAZINE ISSUE No.2

ตรวจเต้านม กันเถอะ!

1

ยื่นหน้ากรากสังเกต
ความเปลี่ยนแปลง
ของขนาดรูปร่าง
สีผิว ตำแหน่งของเต้านม
และหัวนม

2

ยกแขนขึ้น
เหนือศีรษะทิ้ง 2 ข้าง
หมุนตัวซ้ายๆ เพื่อดู
ความผิดปกติ
บริเวณด้านข้างของเต้านม

ใช้มือเท้าเอวแล้วโน้มตัว
มาข้างหน้าเล็กน้อย
ดูความเปลี่ยนแปลง
ซ้ำอีกครั้ง

3

ใช้นิ้วมือบีบที่
หัวนมเบาๆ
ดูว่ามีเลือด นอง หรือ
น้ำไหลออกจาก
หัวนมหรือไม่

4

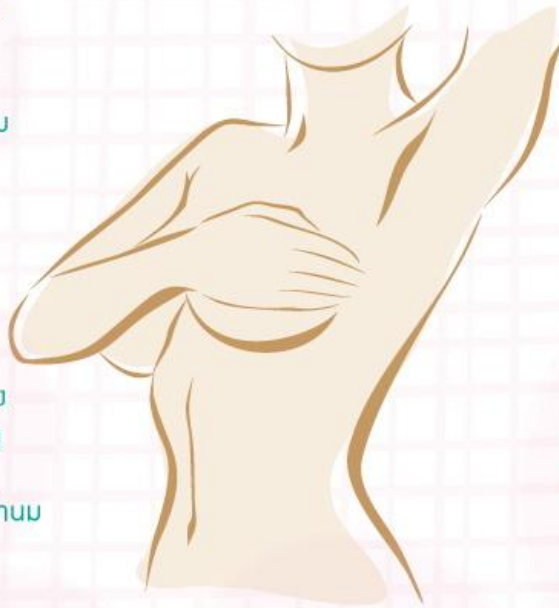

เริ่มคลำเต้านม ตั้งแต่กระดูก
ไหปลาร้าลงมา ให้ใช้นิ้วชี้ นิ้วกลาง
และนิ้วนางทั้ง 3 นิ้ว ค่อยๆกดลงบน
ผิวหนังเบาๆ และกดแรงขึ้น
คลำเต้านมให้ทั่วทิศทาง ถึงบริเวณ
รักแร้ใต้แขน โดยคลำเต้านม
ให้ครบทั้งสองข้างจนเสร็จ

วนเป็นวงกลม ลูบเข้าหาหัวนม ลูบขึ้น-ลง

มะเร็งเต้านมสามารถรักษาให้หายขาดได้
หากตรวจพบในระยะเริ่มต้น

6

เปลี่ยนเป็นคลำในท่านอน
ใช้หมอนหนุนไหล่ข้าง
ที่ำท่า แล้วคลำซ้ำ
เหมือนท่ายืน

ตรวจหาความผิดปกติในเต้านม เมื่ออายุ 20 ปี ขึ้นไป เป็นประจำทุกเดือน ภายหลังจากที่ประจำเดือนมา 7 - 10 วัน
หากพบความผิดปกติ ควรรีบพบแพทย์โดยเร็วที่สุด "ศูนย์เต้านมโรงพยาบาลกรุงเทพพญา"

6 โรดมากับ ภัยหนาว

1 โรดไข้หวัด และไข้หวัดใหญ่

อาการ **ไข้หวัด** : คัดจมูก น้ำมูกไหล ไอ จาม
ไข้หวัดใหญ่ : ปวดศีรษะมาก มีไข้สูง
ปวดเมื่อยตามตัว อาจมีคลื่นไส้ อาเจียน

วิธีรักษา **ไข้หวัด** : นอนพักมากๆ
เช็ดตัว กินยาลดไข้
ไข้หวัดใหญ่ : ควรไปพบแพทย์

2 โรดปอดบวม

อาการ ไอ แน่นหน้าอก มีไข้สูง และหายใจหอบ
มักพบตามหลัง ไข้หวัดเรื้อรังหรือรุนแรง

วิธีรักษา ควรไปพบแพทย์

3 โรดหัด

อาการ มีไข้ น้ำมูกไหล
ไอ ตาแดง มีผื่นขึ้นหลังมีไข้
ประมาณ 4 วัน

วิธีรักษา พบแพทย์ กินยาลดไข้

4 โรดหัดเยอรมัน

อาการ มีไข้ต่ำ-ปานกลาง
มีผื่นกระจายไปทั่ว

วิธีรักษา กินยาลดไข้ ทายาแก้ผื่นคัน
หากพบในหญิงตั้งครรภ์ระยะ 3 เดือนแรก
ควรไปพบแพทย์

5 โรดอีสุกอีใส

อาการ เริ่มจากมีไข้ต่ำๆ ต่อมา
จะมีผื่นแดง ตุ่มนูน ตุ่มพองใส
จากนั้น จะเป็นตุ่มหนอง

วิธีรักษา รักษาตามอาการ
ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะหายจากอาการ
ป่วยในเวลาไม่นาน

6 โรดอุจจาระร่วง

อาการ ถ่ายเป็นน้ำ
ร่วมกับอาการ ไข้ และอาเจียน

วิธีรักษา พสมสารละลายน้ำตาลเกลือแร่
ให้จิบบ่อยๆ หากยังไม่ดีขึ้น ควรไปพบแพทย์

5 **ทำ** 5 **ไม่**

ช่วยห่างไกลโรคมะเร็ง

7 สัญญาณที่สงสัยว่าอาจเป็นมะเร็ง

1. มีเลือดออกหรือมีสิ่งขับออกจากร่างกายผิดปกติ เช่น ตกขาวมากเกินไป 2. มีก้อนเนื้อหรือตุ่มเกิดขึ้นที่ใดที่หนึ่งของร่างกายและก้อนนั้นโตเร็ว 3. มีแผลเรื้อรังรักษาหายยาก	4. ถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะผิดปกติ 5. เสียอรรถ หรือไอเรื้อรัง 6. กลืนอาหารลำบาก อาหารไม่ย่อย 7. มีการเปลี่ยนแปลงของหูตหรือไฝ

การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน CPR

1 มีสติหรือไม่

2 เรียกขอความช่วยเหลือ

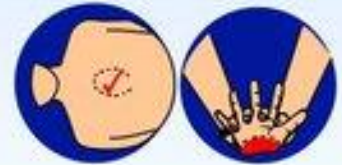
3 โทรเรียก 1669

4 ตรวจสอบว่าผู้ป่วยหายใจหรือไม่

5 ให้อาঙ্গมือประสานกัน
บนึ่งกลางหน้าอก

6 ศอกตั้งตรง โน้มตัว
ให้หัวไหลอยู่เหนือผู้หมดสติ

7 ให้อกดลงตรงๆ ให้ลึกประมาณ 5-6 cm
ด้วยความเร็ว 100-120 ครั้ง/นาที
อย่างสม่ำเสมอ

เจ็บป่วยฉุกเฉิน โทร 1669

